យុវជន និង បរិស្ថាន

Youth and Environment

ព្រឹត្តិបត្ររបស់**បណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថាន**នៃសមាគមថែរក្សាបរិស្ថាន និងវប្បធម៌

លេខទី ៤ & ៥ ឆ្នាំទី២

ធ្នូ-ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨

យុវជនជាអនាគតរបស់បរិស្ថានយើង...រួមគ្នាការពារបរិស្ថាន!

វិសាលភាពបឹងជើងឯកដែលជាអាងប្រព្រឹត្តកម្មទឹកធម្មជាតិ និងជាប្រភពចំនួលរបស់ប្រជាជន

អត្ថបទខាងក្នុង ទំព័រ

អត្ថបទខាងក្នុង	ទំព័រ
១. បរិយាយលេខនេះ យុវជន និងការការពារបរិស្ថាន	១
២. បរិយាយលេខនេះ យុវជននិងការគ្រប់គ្រងធនធានជលផល	៤
៣.ការចូលរួមរបស់យុវជនក្នុងគំរោងសាលាភូមិ	
៤.ការអភិរក្ស និងការអភិវឌ្ឍន៏	៦
៥. ការបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្ត ដល់ពេលត្រូវរកយុត្តិធម៌ នៅខេត្តស្ទឹងត្រែងរបស់ទីន	៨
៦. ការសិក្សាពី ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននៅបឹងជើងឯក	១០
៧. ក្រុមបណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថានក្នុងការបង្កើតក្រុមយុវជននៅខេត្តស្ទឹងត្រែង	១២
៨. ការបំបួសដើមឈើ	
៩. ការបង្កើត និងបំផ្លាញអូសូននៅស្រទាប់ស្ត្រាតូស្វ៊ែរ	១៤
១០.ទស្សនៈយុវជន	១៦
១១. ពីនេះ-ពីនោះ-ពីបរិស្ថាន	
១២. វេទិកា សំនួរ និង ចំលើយ	១៨
១៣. កំណាព្យ	២០
១៤ .កំសាន្ត និង សំណើច	២២
១៤. កំសាន្ត និង សំនេ	
១៤ជផលវៈ	២៣
១៤៤	២៤
១១	២៥

បរិយាយលេខនេះ!!

យុវជន និងការការពារបរិស្ថាន

ជាការពិតណាស់ យុវជនគឺជាទំពាំងស្នងឬស្សី និងជាវ័យមួយដែលពោរពេញទៅដោយកំលាំងប្រាជ្ញា ដែល-មានតួនាទីក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ សង្គមជាតិរួមទាំងបរិស្ថានផងដែរ។ សំនួរសួរថា "**តើយុវជនអាចចូលរួមក្នុងកិច្ចការពារបរិស្ថានដោយរបៀបណា?**" ដូចដែលបានរៀបរាប់នៅលេខមុនខ្លះៗ រួចមកហើយស្តីអំពីឥរិយាបថរបស់យុវជននៅតាមទីសាធារណៈទៅលើបរិស្ថាន ដែលជាចំនុចសំខាន់មិនអាចមើលរំលងបាន។ ការមិចេះអនាម័យត្រ ខាកស្តោះ បន្ទោរបង់ និង (តទៅទំព័រ ទី៣)

ចេញផ្សាយរៀងរាល់ត្រីមួយខែ

ព្រឹត្តិប័ត្រ យុវជន និង បរិស្ថាន

គណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យ

លោក នេព ប៊ុណ្ណារិទ្ធិ

លោកស្រី លុយ រស្មី

លោក គីត ខណ្ណារ៉ា

កញ្ញា ឆាយ គីមហ៊ាត

ក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ និពន្ធ និងរៀបរៀង

កញ្ញា ឆួន រដ្ឋា

កញ្ញា សេង សុរចនា

កញ្ញា គី ណារ៉ាឡែន

កញ្ញា យាង ស៊ាងលី

អាសយដ្ឋានទំនាក់ទំនងៈ

ផ្ទះលេខ ៥៩ ផ្លូវលេខ ១៥៦ សង្កាត់ផ្សារដេប៉ូ ១
ខ័ណ្ឌទួលគោក ក្រុងភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា
ប្រអប់សំបុត្រប្រៃសណីយ៍: ១៤៨៦
ប្រអប់សំបុត្រ CCC: ៣៥៧
ទូរស័ព្ទ (៨៥៥)២៣ ៣៦៩ ១៧៩
ឬ (៨៥៥)១១ ២៩៥ ០២៣
E-mail: newsye@citylink.com.kh

បណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថាន

THE ENVIRONMENT ACTIVIST NETWORK (TEAN)

១. ប្រវត្តិសង្ខេប

ក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០០២ សិក្ខាកាមដែលបានបញ្ចប់វគ្គសិក្សានៅអង្គការសេប៉ាបានចងក្រងគ្នាជាបណ្តាញមួយដែលមានឈ្មោះថា បណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថាន ហៅកាត់ថា (TEAN) ក្រោមគំនិតផ្តួចផ្តើមពីអង្គការសេប៉ា ដែលអង្គការនេះប្រាថ្នាចង់បាននូវសង្គមឯករាជ្យមួយដែលថែរក្សាបាននូវវប្បធម៌ និងបរិស្ថានដោយធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ស្ថិរភាព និងសុវត្ថិភាពសម្រាប់កូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ ។

២. គោលដៅ

ធានាឱ្យបាននូវការថែទាំ និងការការពារបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាប្រកបដោយសមធម៌ឆ្ពោះទៅរកនិរន្តរភាពនៃការប្រើប្រាស់ និងការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងកូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ ។

៣. សកម្មភាព

ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅខាងលើ បណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថានបានបង្កើតផ្នែកចំនួនបីដូចខាងក្រោម :

ក. ផ្នែកបណ្តុះបណ្តាល និងផ្សព្វផ្សាយសហគមន៍

ផ្នែកនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីពង្រឹងចំណេះដឹងដល់សហគមន៍ទាក់ទងនឹងដំណើរការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ក៏ដូចជា ចំណេះដឹងទូទៅទាក់ទងនឹងបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។

ខ. ផ្នែកផ្សព្វផ្សាយតាមព្រឹត្តិប័ត្រ

ផ្នែកនេះបង្កើតឡើងដើម្បីលើកកំពស់ការយល់ដឹងរបស់ប្រជាជន ពិសេសយុវជនអំពីអត្ថប្រយោជន៍ និងផលប៉ះពាល់នៃបរិស្ថានក្នុងសង្គមខ្មែរ ។

គ. ផ្នែកសិក្សាស្រាវជ្រាវពីបញ្ហាបរិស្ថាន

ផ្នែកនេះបង្កើតឡើងដើម្បីចុះសិក្សាក៏ដូចជាស្វែងរកបញ្ហាទាក់ទងនឹងបរិស្ថានដែលកើតមាននៅតាមសហគមន៍មូលដ្ឋាន ដើម្បីជាមធ្យោបាយស្វែងរកដំណោះស្រាយ ។

កាកសំនល់ជាដើម គឺសុទ្ធសឹងជាការសំដែងសកម្មភាពដែលបំផ្លាញទាំងសោភ័ណភាពសាធារណៈ និងបរិស្ថាន ដូចនេះយុវជនគួរតែជៀសវាង។

ការប្រកាន់យកឥរិយាបថល្អ មានវិន័យសណ្តាប់ធ្នាប់មិនថាក្នុងគេហដ្ឋាន សហគមន៏ ក៏ដូចជាទីសាធារណៈ គឺមានន័យថាយុវជនបានចូលរួមក្នុងការលើកកំពស់ និងគិតគូរដល់បរិស្ថានរួចទៅហើយ។ លើសពីនេះទៅទៀត យុវជនអាចចូលរួមការពារបរិស្ថានតាមរយៈការបង្កើតជាក្រុមយុវជន ដើម្បីចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនានាដូចជា ការចុះផ្សព្វផ្សាយតាមសហគមន៏ការចូលរួមដើរក្បួនយុទ្ធនាការ ការតស៊ូមតិជាដើម។ តាមរយៈសកម្មភាពទាំងនេះ គឺបានជួយបណ្តុះគំនិតយុវជនអោយកាន់តែយកចិត្តទុកដាក់ដល់បរិស្ថាន និងអាចជួយធ្វើអោយសាធារណៈជនទូទៅ ក៏ដូចជាយុវជនជំនាន់ក្រោយយកគំរូតាមផងដែរ។ ម្យ៉ាងទៀត ការធ្វើការងារជាក្រុម អាចធ្វើអោយយុវជនស្គាល់គ្នាកាន់តែច្បាស់ ចេះចែករំលែកគំនិតយោបល់ បទពិសោធន៏ព័តិមាន ក៏ដូចជាជួយគ្នាស្វែងរកដំណោះស្រាយឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាបរិស្ថានដែលកំពុងជួបប្រទះបានយ៉ាងល្អប្រសើរ។ ពួកគេមិនត្រឹមតែបានជួយដល់សង្គមក្នុងការថែរក្សាបរិស្ថានដោយផ្ទាល់ប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងបានជួយផ្សព្វផ្សាយ និងណែនាំដល់ក្រុមគ្រួសារ មិត្តភ័ក្រ្ត អ្នកជិតខាង និងសហគមន៏របស់គេអោយយល់ដឹងពីបរិស្ថាន ហើយចូលរួមក្នុងការថែរក្សា ការពារទាំងអស់គ្នាទៀតផង។ ជាងនេះទៅទៀតចំពោះយុវជនដែលកំពុងសិក្សារៀនសូត្រ ក៏អាចចូលរួមថែរក្សាបរិស្ថានបានផងដែរ តាមរយៈការបង្កើនចំនេះដឹងអំពីបរិស្ថានទាក់ទងនឹងផលប៉ះពាល់ ផលប្រយោជន៏ និងការស្វែងយល់នូវដំណោះស្រាយបញ្ហាបរិស្ថាន ដែលចំនេះដឹងនិងពតិមានទាំងនោះគឺជាបច្ច័យដ៏មានប្រយោជន៏សំរាប់ពេលបច្ចុប្បន្ន និងទៅថ្ងៃអនាគត។ តួយ៉ាង នៅពេលដែលគេក្លាយទៅជាអ្នកបន្តវេនដឹកនាំប្រទេស ពួកគេនឹងយកចិត្តទុកដាក់គិតដល់បញ្ហាបរិស្ថាន មុននឹងសំរេចធ្វើគំរោងអភិវឌ្ឍន៏ណាមួយ។

ក្បួនដង្ហែអបអរសាទរទិវាបរិស្ថានរបស់យុវជន ដែលធ្វើនៅខេត្តសៀមរាប

ជារួមមក ការចូលរួមរបស់យុវជនពិតជាមានអត្ថប្រយោជន៏យ៉ាងប្រត្យក្ស ក្នុងការលើកកំពស់បរិស្ថានអោយមានលំនឹង និងស្រស់បំព្រង។ ការយល់ដឹងអំពីបរិស្ថាននាំអោយយុវជនប្រកាន់ឥរិយាបថល្អដែលមិនធ្វើអោយបរិស្ថានទទួលផលប៉ះពាល់ និងការគំរាមគំហែង ហើយជាពិសេសការចូលរួមពីពួកគេតាមការស្ម័គ្រចិត្តចងក្រងជាក្រុម ក៏ដូចជាសកម្មភាពក៏អាចជួយដល់ការថែរក្សាបរិស្ថានអោយមានដំណើរការប្រសើរដែរ។ គ្រប់សម្មភាពរបស់យុវជនដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ គឺនឹងជួយអោយបរិស្ថានមាន-ភាពស្រស់ត្រកាល និងសង្គមមានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អ។ " ***សូមយុវជនខ្មែរទាំងឡាយចេះចូលរួមថែរក្សា ការ-ពារបរិស្ថាន កុំអោយ ទទួលរងនូវការបំផ្លិចបំផ្លាញ ព្រោះបរិស្ថានជាជីវិត*** "។

ដោយកញ្ញា យាង ស៊ាងលី សកម្មជនបរិស្ថាន ជំនាន់ទី១៨

បរិយាយលេខនេះ!!

យុវជន និងការគ្រប់គ្រងធនធានជលផល

បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងអភិវឌ្ឍខ្លួនទៅរកភាពរីកចំរើនលើគ្រប់វិស័យ ដូចជា វិស័យព្រៃឈើ កសិកម្ម ទេសចរណ៍ និងឧស្សាហកម្មជាដើម។ ដោយឡែក វិស័យជលផលក៏ជាវិស័យមួយត្រូវ ដែលបានគេយកចិត្តទុកដាក់ និងចាត់ទុកជាវិស័យអាទិភាពមួយដែរ ពីព្រោះប្រជាជនភាគច្រើននៅក្នុងប្រទេសនេះជាកសិករប្រកប របរកសិកម្ម និងនេសាទដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិតប្រចាំថ្ងៃ។ តាំងពីដើមរៀងមក គេសង្កេតឃើញថា ភាគច្រើនមាន តែមនុស្សដែលមានបទពិសោធច្រើន និងចំនេះដឹងទេ ដែលអាចចូលរួមក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានទាំងនេះ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃ វត្តមានរបស់យុវជនក៏ត្រូវបានរាប់បញ្ចូល និងដើរតួនាទីជាអ្នកចូលរួមត្រួតពិនិត្យ ការប្រើប្រាស់ ការការពារថែរក្សា ការបញ្ចេញយោបល់ដើម្បីឱ្យមាននិរន្តរភាពលើការប្រើប្រាស់។ យុវជនទាំងនោះអាច ជាអ្នកប្រើប្រាស់បន្ត ជាធនធានមនុស្សទៅថ្ងៃអនាគតលើការគ្រប់គ្រងបន្តពីមនុស្សពីជំនាន់មុន ជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយបន្តនិងធានាលើការអនុវត្តផែនការការពារ និងគ្រប់គ្រងយូរអង្វែង។ ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ អង្គការពាក់ព័ន្ធនឹងយុវជនជាច្រើនបានបង្កើតនូវយុទ្ធនាការក៏ដូចជាយុទ្ធសាស្ត្រជាច្រើនក្នុងការលើកទឹកចិត្ត និង បង្កើនសំលេងរបស់យុវជនពីព្រោះថាពួកគេនឹងក្លាយជាសសរទ្រូងដ៏រឹងមាំរបស់ប្រទេសជាតិនាពេលខាងមុខ។ ការចូលរួមរបស់យុវជនក្នុងដំនើរការ ឬផែនការអភិវឌ្ឍន៍ណាមួយ គឺអាចឱ្យពួកគេបានរៀនសូត្រពីមនុស្សចាស់ ក៏ដូច ជាទទួលបានបទពិសោធព្រមទាំងអាចចែករំលែកចំនេះដឹង និង ព័ត៌មានទាំងនោះទៅយុវជនគ្នាឯង ដែល ជាយាន្តឱ្យពួកគេកាន់តែយល់ដឹងពីតួនាទី និងកាតព្វកិច្ចក្នុងការជួយស្តារ និង អភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ។

តាមរយៈ គំរោងមួយឈ្មោះ *សាលាភូមិ* ទាក់ទងនឹងធនធានត្រី និងជីវភាពរបស់ប្រជាជននៅតាមដងទន្លេមេគង្គក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែងបានបង្ហាញថា ការចូលរួមរបស់យុវជនក្នុងការត្រួតពិនិត្យ និងអនុវត្តជាក់ស្តែងព្រមទាំងការបញ្ចេញមតិយោបល់ក្នុងការតាមដានទីជំរកត្រីជាមួយមនុស្សចាស់ក្នុងភូមិខ្លួន។ ផ្អែកលើគំរោងនេះដែរ ពួកគេមិនត្រឹមតែបានទទួលនូវចំនេះដឹងថ្មីៗ និងបទពិសោធដែលបានចែករំលែកពីមនុស្សចាស់នោះទេ ពួកគេថែមទាំងបញ្ចេញមតិតាមរយៈការធ្វើបទបង្ហាញផ្សេងៗនៅក្នុងអង្គប្រជុំវិសិក្ខាសាលាផងដែរ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ គេក៏បានសង្កេតឃើញពីកត្តារារាំងមួយចំនួនដែលធ្វើឱ្យយុវជនមានការពិបាកក្នុងការចូលរួមដោយ សារមូលហេតុចំបងគឺកត្តាជីវភាពដែលតំរូវឱ្យពួកគេធ្វើចំនាកស្រុក រឺត្រូវទៅធ្វើការយកកំរៃ ជាពិសេសគឺត្រូវនៅជួយការងាររបស់ឪពុកម្តាយរបស់គេ។ ឧបសគ្គទាំងនេះ គឺបានធ្វើឱ្យពួកគេមិនអាចចូល រួមដែលជាមូលហេតុធ្វើឱ្យពួកគេមិនមានចំនេះដឹង ដូចនេះ ពួកគេងាយនឹង ប្រព្រឹត្តកំហុស ឆ្គងផ្សេងៗ ដែលផ្តល់ផលវិបាកដល់សហគមន៍ និងសង្គមជាតិទៅវិញ។ ដើម្បីជៀសវាងបញ្ហាទាំងនេះកើតឡើងបានការ ចូលរួមរបស់យុវជនគួរតែត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយ **និងទទួលស្គាល់**លើគ្រប់វិស័យដើម្បីឱ្យពួកគេបានចូលរួមចំណែក កសាងសង្គមជាតិមួយប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព។

ជាទីបញ្ចប់ វត្តមានរបស់យុវជនទាំងឡាយក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានជលផលក៏ដូចជាធនធានផ្សេងៗ គឺពិតជាមានអត្ថប្រយោជន៍ណាស់ក្នុងការលើកកំពស់វិស័យទាំងនោះឱ្យមានភាពរីកចំរើនជាមួយការប្រើប្រាស់ដោយចីរភាព។ មូលហេតុចំបងៗជាច្រើនដែលគេគួរបញ្ចូលយុវជនទៅក្នុងការវិស័យជលផលមានជាអាទិ៍ យុវជនជាអ្នកទៅប្រមូលធនធានដោយផ្ទាល់នោះពួកគេដឹងពីស្ថានភាពជាក់ស្តែងយុវជនជាអ្នកប្រឈមមុខដោយផ្ទាល់ជាមួយបញ្ហាបាត់បង់ធនធានត្រី យុវជនក៏ជាអ្នកដែលរួមចំនែកប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេសាទគួរឱ្យកត់សំគាល់ដែរ ។យុវជនមានការចូលរួម នាំឱ្យពួកគេអាចទទួលបានចំនេះដឹង បទពិសោធ ដូចនេះសកម្មភាពមិនសមស្រប ឬខុសច្បាប់នឹងត្រូវបានកាត់បន្ថយ ឬលុបបំបាត់ ព្រោះពួកគេជាអ្នកអនុវត្ត និងប្រើប្រាស់ធនធាននៅថ្ងៃមុខ។ មានន័យថា នៅពេលពួកគេមានការយល់ដឹង នោះពួកគេនឹងមិនធ្វើឱ្យមានបញ្ហាឡើយ ។ ទៅថ្ងៃអនាគតដ៏ខ្លី ខាងមុខនេះគេសង្ឃឹមថាការចូលរួម និងសំលេងរបស់យុវជននឹងក្លាយជាសារមួយដ៏ល្អនឹងមានប្រយោជន៍ដែលនឹងត្រូវយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការអនុវត្តលើផែនការអភិវឌ្ឍនានាក្នុងការកសាងប្រទេសជាតិឆ្ពោះទៅរកភាពរីកចំរើននិងមោទនភាព។ ***" យុវជនទាំងឡាយអើយ អ្នកនេះហើយគឺជាធនធានដ៏មានតំលៃដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃ បានក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងអភិវឌ្ឍជាតិទៅថ្ងៃអនាគត។"***

ដោយកញ្ញា ឃាង ស៊ាងលី សកម្មជនបរិស្ថាន ជំនាន់ទី១៨

ការចូលរួមរបស់យុវជន ក្នុងគំរោងសាលាភូមិ

គំរោងសាសាភូមិជាគំរោងស្រាវជ្រាវនៅតំបន់វាំសារ ខេត្តស្ទឹងត្រែងដែលបានទទួលការគាំទ្រ និងសហប្រតិបត្តិការរវាងអង្គការក្នុងស្រុកមួយដែលមានឈ្មោះថា សមាគមន៏ថែរក្សាបរិស្ថាន និងវប្បធម៌ CEPA និងអង្គការ IUCN ក្រោមកម្មវិធីអភិរក្សជីវៈចំរុះតំបន់ដីសើមទន្លេមេគង្គ MWBP ។ គំរោងនេះអនុវត្តចាប់តាំងពីខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៥មក នៅភូមិចំនួន៤ តាមដងទន្លេមេគង្គមានភូមិកោះល្វ ភូមិរឿនសៀន ភូមិកោះស្នែង និងភូមិកោះខនឌិន ដោយមានប្រជាជន ៩៤នាក់ចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងប្រមូលទិន្នន័យលើប្រធានបទៈ

- ធនធានជលផល(រួមមានប្រភេទត្រី ឧបករណ៏នេសាទបែបបុរាណ កន្លែងរស់នៅរបស់ត្រី និងការបំលាស់ទីរបស់ត្រី
- ប្រភេទរុក្ខជាតិប្រើប្រាស់ជាបន្លែ និងឱសថ និង
- ប្រភេទជំរកសំខាន់ៗរបស់ត្រី

គំរោងស្រាវជ្រាវសាលាភូមិ មានគោលបំណងសំខាន់ៗចំនួន៤ះ

- ដើម្បីលើកកំពស់សិទ្ធិអំណាចដល់ប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងបង្កើនចំណេះដឹងដល់ពួកគេពីធនធានធម្មជាតិដែលមាននៅក្នុងភូមិរបស់ពួកគេតាមរយៈការសិក្សាស្រាវជ្រាវដោយខ្លួនឯង
- ដើម្បីបរិយាយ និងត្រួតពិនិត្យមើលការប្រែប្រួលនៃធនធានធម្មជាតិ
- បណ្តុះបណ្តាលក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ អោយចេះពីរៀបធ្វើការជាបណ្តាញ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរចំណេះដឹងរវាងគ្នា និងគ្នាក្នុងរង្វង់ភូមិរបស់ខ្លួន
- ដើម្បីប្រមូល និងចងក្រងឯកសារពីចំណេះដឹងតាមមូលដ្ឋានដែលទាក់ទងនឹងធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងភូមិរបស់ពួកគេ

តាមរយៈ លោកអ៊ុយ សុភាវីរៈ អ្នកសម្របសម្រួលគំរោងបានបញ្ជាក់អោយដឹងថា ក្នុងចំនោមប្រជាជន៩៤នាក់ ដែលចូលរួមក្នុងគំរោងនេះ មានយុវជនប្រហែល ៤0% ។ ពីដំបូងឡើយ គឺយុវជនទាំងនោះមានឆន្ទៈក្នុងការចូលរួមក្នុងគំរោងនេះដោយខ្លួនឯង ដោយហេតុតែពួកគេយល់ឃើញថាវាជាការងារដែលមានប្រយោជន៏សំរាប់ភូមិរបស់គេ និងជាពិសេសគឺមានការជំរុញពីឪពុកម្តាយដែលពួកគាត់គិតថាគំរោងនេះនឹងផ្តល់ចំណេះដឹងបន្ថែមដល់កូនរបស់គាត់ និងចង់អោយកូនគាត់ចូលរួមក្នុងការថែរក្សាធនធានធម្មជាតិដែលជាប្រយោជន៏ប្រើប្រាស់សំរាប់ពួកគេទៅថ្ងៃអនាគត។ ថ្វីត្បិតតែ យុវជនទាំងនោះនៅវ័យក្មេង ប៉ុន្តែចំណេះដឹងរបស់ពួកគេទាក់ទងនឹងការនេសាទ និងធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងភូមិនចាញ់ចាស់ៗជំនាន់មុនប៉ុន្មានឡើយ ទោះជាបទពិសោធន៏របស់ពួកគេមិនទាន់ស្ទាត់ជំនាញដូចមនុស្សចាស់ក៏ដោយ។

យុវជនពិតជាមានឆន្ទៈនឹងចូលរួមក្នុងគំរោងនេះដោយទឹកចិត្តពិតប្រាកដ ជាក់ស្តែងពួកគេបានចូលរួមផ្លាស់ប្តូរយោបល់ និងធ្វើការងារជាក្រុមនៅពេលចែកក្រុមពិភាក្សា ការចូលរួមកត់របាយការណ៍ និងចូលរួមក្នុងការប្រជុំ និងសិក្ខាសាលានានា។ មិនត្រឹមតែចំណាយពេលវេលា និងទឹកចិត្តក្នុងការចូលរួមតាមដានធនធាននៅក្នុងភូមិប៉ុណ្ណោះទេ យុវជនថែមទាំងចំណាយថវិកាផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងសកម្មភាពផ្សេងៗទៀត ដូចជា ចំណាយប្រាក់ចាក់សាំងទូក និងពេលខ្លះដឹងអ្នកធ្វើការក្នុងគំរោងទៅបំពេញបេសកកម្មដោយ មិនគិតថ្លៃឈ្នួល។

លោកអ៊ុយ សុភាវីរៈ បានទទួលស្គាល់ថាការចូលរួមរបស់យុវជនពិតជាមានសារៈសំខាន់នៅក្នុងគំរោងនេះ ដោយសារយុវជនជាមនុស្សពេញកំលាំង ហើយនៅតាមគ្រួសារនីមួយៗភាគច្រើនគឺយុវជនជាអ្នកចេញទៅនេសាទច្រើនជាងមនុស្សចាស់ដែលមិនសូវមានកំលាំង។ ដូច្នេះ បើយុវជនបានចូលរួមនៅក្នុងគំរោងនេះពួកគេនឹងបានយល់ច្បាស់ពីសារៈប្រយោជន៍នៃធនធានធម្មជាតិ និងច្បាប់ជលផល នាំអោយពួកគេអាចនឹងកាត់បន្ថយ រឺឈប់ប្រព្រឹត្តិអំពើណាដែលអាចបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ធនធាន។ លើសពីនេះទៅទៀតពេលយុវជនចូលរួមក្នុងគំរោងនេះ គេនឹងអាចនៅធ្វើការបន្តបានយូរអង្វែងទៅមុខ និងអាចផ្សព្វផ្សាយដល់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយផង។ ដោយមើលឃើញពីសារៈសំខាន់នៃការចូលរួមរបស់យុវជនដូច្នេះហើយទើបនៅក្នុងគំរោងនេះគេមានការជំរុញ និងទឹកចិត្តអោយយុវជនចូលរួម តាមរយៈការផ្តល់អាទិភាពអោយចូលរួមក្នុងពិធីសង្គមដូចជាសិក្ខាសាលាថ្នាក់ភូមិ ខេត្តអោយពួកគេមានឱកាសទទួលយកបទពិសោធន៍ និងចំណេះដឹងថ្មីៗ ។

ដោយកញ្ញា ធួន វឌ្ឍា សកម្មជនបរិស្ថានជំនាន់ ១៩

ការអភិវឌ្ឍ និងការអភិរក្ស

ការអភិរក្ស មិនមែនជាសកម្មភាពប្រឆាំង នឹងការអភិវឌ្ឍន៏ទេ។ វាជាការទាមទារឱ្យមានការថ្លឹងថ្លែងរវាងផលប៉ះពាល់ និងផលចំនេញ។ ប្រសិនបើចាំបាច់ត្រូវតែមានការអភិវឌ្ឍតែការអភិវឌ្ឍន៏នោះគួរមានការសិក្សា វាយតំលៃលើហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានឱ្យបានច្បាស់លាស់ មានការពិគ្រោ-ះយោបល់ជាមួយអ្នក ពាក់ព័ន្ធជាពិសេសអ្នកដែលនឹងទទួលរងផលប៉ះពាល់ ពីគំរោង អភិវឌ្ឍន៏និងត្រូវតែ មានវិធីសាស្រ្តកាត់បន្ថយ ឬបញ្ចៀសផល ប៉ះពាល់ទាំងទៅលើបរិស្ថាននិងសង្គម។

ប្រសិនបើអ្នកដឹងថា មានមាសមួយតោននៅក្រោមឈើ ១000ដើម តើអ្នកត្រូវធ្វើយ៉ាងដូចម្តេច?

ថ្មីៗនេះ កម្ពុជាបានទាក់ទាញការវិនិយោគបរទេសច្រើនឡើងៗ ដែលភាគច្រើននៃការវិនិយោគនោះទាក់ទងទៅនឹងធនធានធម្មជាតិដូចជាការលុបបឹងដើម្បីអភិវឌ្ឍក្រុង ការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនី ការអភិវឌ្ឍន៏កោះជារម្យណីដ្ឋានទេសចរណ៏ ការសាងសង់កំពង់ផែការបង្កាត់ពូជស្វាសំរាប់នាំចេញ និង ការ-រុករកធន ធានរ៉ែ ជាដើម។ ការវិនិយោគក្នុងទំហំទឹកប្រាក់រាប់លានដូល្លាត្រូវ បានអនុញ្ញាតិក្នុងគោលបំណងពន្លឿនការ អភិវឌ្ឍន៏ ក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច។ ជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍន៏ផ្នែកវិស័យសេដ្ឋកិច្ច រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាគួរពិចារណា លើការអភិរក្សធនធានធម្មជាតិ និងប្រជាជនដែលនឹងទទួលរងផលប៉ះពាល់ គំរោងអ-ភិវឌ្ឍន៏ទាំងអស់នោះមុន នឹងអនុញ្ញាតឬចេញអាជ្ញាប័ណ្ណដល់ក្រុមហ៊ុនវិនិយោគណាមួយ។

ការវិនិយោគទាំងឡាយណាដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការប៉ះពាល់ដល់ធនធានធម្មជាតិ និងការបញ្ចេញសំណល់បំពុលទៅក្នុងបរិស្ថានតំរូវឱ្យមានការសិក្សាវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានដោយមានបញ្ចូលការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសាធារណៈជនដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងគំរោងវិនិយោគនោះ ទើបអាចធ្វើការសំរេចចិត្តលើផែនការវិនិយោគនោះ ។ របាយការណ៏ដែលបានសិក្សាវាយតំលៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានគួរមានការដាក់បង្ហាញជាសាធារណៈដើម្បីរក្សាបាននូវទំនុកចិត្ត និងភាពច្បាស់លាស់។ ប៉ុន្តែ បច្ចុប្បន្នការសិក្សាហេតុប៉ះពាល់របស់គំរោងវិនិយោគភាគច្រើនពុំទាន់ធ្វើបានពេញលេញឡើយ ហើយពុំបានធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធនានា និងអ្នកទទួលរងផលប៉ះពាល់ ហើយម្យ៉ាងទៀតរបាយការណ៏វាយតំលៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថានជារឿយៗត្រូវបានរក្សាទុកជាសម្ងាត់ផងដែរ។

ប្រសិនបើការវិនិយោគលើធនធានធម្មជាតិចេះតែបន្តដោយពុំមានការពិចារណាលើផលប៉ះពាល់ ដល់បរិស្ថានទេនោះ តើបរិស្ថាននឹងក្លាយជាយ៉ាងណា?

តាមរាយការណ៏ស្រាវជ្រាវរបស់បណ្តាប្រទេសដែលធ្លាប់ទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីសកម្មភាពជីករ៉ែខ្នាតតូចបបានបង្ហាញពីផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន និងសង្គមពីការគំរោជីករ៉ែថាការជីករុករករ៉ែគឺជាសកម្មភាពរយៈពេលខ្លី ជាមួយនឹងផលប៉ះ ពាល់រយៈពេលវែង។ ផលប៉ះពាល់ទាំងនោះប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោលទៅលើបរិស្ថាន និងការរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដូចជាការកាប់ព្រៃឈើនៅ តំបន់រុករករ៉ែធ្វើឱ្យមានការការបាត់បង់ប្រភេទរុក្ខជាតិ បាត់បង់ទីជំរកសត្វព្រៃ ការហូរច្រោះដី ការកើតឡើងនៃកំណរនិងប៉ះពាល់ដោយការចូលរកអនុផលព្រៃឈើរបស់ប្រជាជនក្នុងតំបន់។ លោហៈក្រោមដី

និងកង្វក់ទឹកនៅពេលដែលសារធាតុ ទាំងនោះត្រូវបានបង្ហូរចូលទៅក្នុងទឹក។ សារពាង្គកាយនានាដែលរស់នៅក្នុងទឹកទទួលរងផលប៉ះពាល់ពី ទឹកពុលនេះបន្តទៀត ជាពិសេស ធនធានត្រី។ លើសពីនេះទៀតវាកាន់តែបង្កផលប៉ះពាល់ដល់សុខភាព មនុស្សដែលប្រើប្រាស់ទឹកនោះ។

ផលប៉ះពាល់ទៅលើបរិស្ថានមិនមែនជាការប៉ះពាល់តែទៅលើកត្តាមួយនោះទេ វាបន្តបង្កផលប៉ះពាល់ដល់កត្តាផ្សេងៗទៀតតាមរយៈទំនាក់ទំនងធម្មជាតិ (ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី) និងបន្តប៉ះពាល់ដល់ការរស់នៅរបស់មនុស្ស ដូចនេះ ប្រសិនបើភាពចាំបាច់ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍លើធនធាន ធម្មជាតិគួរពិចារណា រកវិធីកាត់បន្ថយ រឺទប់ ស្កាត់ផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថាន និងសង្គម។

ដោយ លោក វ៉ាន់ រិទ្ធី សកម្មជនបរិស្ថានជំនាន់ ១៩

ការបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តស្តីពី "ដល់ពេលរកយុត្តិធម៌" នៅខេត្តស្ទឹងត្រែង

ខ្សែភាពយន្តភាគខ្លីស្តីពី **"ដល់ពេលរកយុត្តិធម៌"** ត្រូវបានផលិតឡើងដោយក្រុមហ៊ុនខ្មែរមេគង្គដែលជាគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់មជ្ឈមណ្ឌល East West Center (សហរដ្ឋអាមេរិច) និងមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ក្រោមការឧបត្ថម្ភថវិកាពីស្ថានទូតអង់គ្លេស។ ខ្សែភាពយន្តភាគខ្លីនេះមានចំនួនពីរវគ្គ ដែលវគ្គទីមួយចង់រំលឹកពីជីវិតរស់នៅរបស់ប្រជាជនខ្មែរកាលពីសម័យប៉ុលពត ដោយបង្ហាញពីគ្រួសារមួយដែលឪពុកម្តាយបាននិយាយប្រាប់ទៅកូននូវទុក្ខវេទនារបស់ពួកគាត់កាលពីសម័យនោះ និងវគ្គទីពីរបង្ហាញអំពីដំណើរការក្នុងសាលាក្តីកាត់ទោសខ្មែរក្រហម។

.ប្រជាជនក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែងមានការចាប់អារម្មណ៏យ៉ាងខ្លាំងចំពោះខ្សែភាពយន្តទាំងពីរវគ្គដែលបញ្ចាំង។ ខ្សែភាពយន្តវគ្គទីមួយបានធ្វើឱ្យពួកគាត់ស្រក់ទឹកភ្នែកដោយការនឹកឃើញពីជីវិតរស់នៅកាលក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ ប៉ុន្តែ ក្រោយពីបានទស្សនាខ្សែភាពយន្តវគ្គទីពីស្តីអំពីដំណើរការសាលាក្តីកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ប្រជាជនជាអ្នកទស្សនាបែរជាមានទឹកមុខស្រស់ញញឹម និងអង្គុយតាមដានទស្សនាយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់។

ខ្សែភាពយន្តនេះផលិតឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីពង្រឹងការផ្សព្វផ្សាយដល់សហគមន៍មូលដ្ឋានអំពីដំណើរការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម អង្គជំនុំជំរះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាកា កម្ពុជា និងអំពីដំណើរការរបស់សាលាក្តី។ មជ្ឈមណ្ឌល អភិវឌ្ឍន៏សង្គម (CSD) ជាអ្នកសម្របសម្រួលផ្សព្វផ្សាយខ្សែភាពយន្តនេះនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ដោយសហការជាមួយស្ថាប័នសង្គមស៊ីវិលផ្សេងៗទៀត។ អង្គការសេប៉ាបានធ្វើការសហការជាមួយនឹងមជ្ឈមណ្ឌល អភិវឌ្ឍន៏សង្គម (CSD) ដើម្បីធ្វើការបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តនេះនៅក្នុងតំបន់គោលដៅរបស់ខ្លួនក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង ចំនួន ៣៤ភូមិ ដែល ១០ភូមិស្ថិតតាមដងទន្លេមេគង្គ ១០ភូមិស្ថិតតាមដងទន្លេសេកុង ១២ភូមិស្ថិតតាមដងទន្លេសេសាន និង២ភូមិទៀតស្ថិតនៅតាមដងទន្លេស្រែពក។

ជាលទ្ធផលក្រោយពីការបញ្ចាំង ប្រជាជនក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែងមានការចាប់អារម្មណ៏យ៉ាងខ្លាំងចំពោះខ្សែភាពយន្តទាំងពីរវគ្គនេះពី ព្រោះទាំងការសំដែង និងសាច់រឿង បានធ្វើឱ្យពួកគាត់មិនស្រក់ទឹក ភ្នែកមិនបានជាពិសេសចំពោះរឿងក្នុងវគ្គទីមួយ។ លោកពូម្នាក់នៅភូមិនោះ បានពោលនូវពាក្យមួយឃ្លាទាំង អារម្មណ៏ក្តុកក្តួល និងឈឺចាប់ថា **"តើហេតុអ្វី បានជាយករឿងឈឺចាប់ទាំង នេះមកចាក់បង្ហាញអញ្ចឹង! វាហាក់ដូចជានៅថ្មីៗ ហើយវាជារឿងធ្វើឱ្យយើងឈឺចាប់ ខ្ញុំមិនចង់ដឹងឮតទៅទៀតទេ"**។ ចំណែកប្រជាជនផ្សេងៗទៀតនៅភូមិដទៃទៀត ក៏មានការចាប់អារម្មណ៏ស្រដៀងៗគ្នាបែបនេះដែរ ដោយពួកគាត់ភាគច្រើនក្រៀមក្រំនៅពេលដែល

សកម្មភាពបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តរបស់បណ្ដាញសកម្មជនបរិស្ថានដល់អ្នកភូមិ

គាត់លើកឡើងនូវរឿងឈឺចាប់ ដែលខ្លួនជួបប្រទះនៅសម័យនោះ ។

ដោយឡែក ក្រោយពីបានទស្សនាខ្សែភាពយន្តវគ្គទីពីរស្តីអំពីដំណើរការសាលាកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ប្រជាជនជាអ្នកទស្សនាបែរជាមានទឹកមុខស្រស់ញញឹម និងអង្គុយតាមដានទស្សនាយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ ។ ពួកគាត់និយាយថា ពួកគាត់មានការសប្បាយចិត្តណាស់ ដោយដឹងថាមានតុលាការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម ជាពិសេសដោយមានការចូលរួមពីជនបរទេស ។ គាត់ជឿថា ការកាត់ទោសនាពេលខាងមុខនេះ នឹងមានយុត្តិធម៌ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយពួកគាត់ក៏មានការព្រួយបារម្ភផងដែរ ទាក់ទងនឹងរយៈពេលនៃការកាត់ទោស ដោយបច្ចុប្បន្ននេះ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដែលនៅសេសសល់ ភាគច្រើនមានវ័យចាស់ជរាណាស់ទៅហើយ ។ ចំពោះយុវជនវិញក៏មានការជឿជាក់ថាមានការសំលាប់មនុស្សរាប់លាននាក់ពិតប្រាកដមែន ពីសំណាក់ខ្មែរក្រហម នៅក្នុងកំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ ។ ការដឹង និងជឿជាក់ថាមាននេះ គឺតាមរយៈឪពុកម្ដាយរបស់ពួកគេនិងដោយសាធ្លាប់រៀនសូត្រនៅតាមសាលារៀន ។ ក្រោយពីទស្សនាខ្សែភាពយន្តទាំងពីរវគ្គរួចមក អ្នកទស្សនាទាំងអស់សំណូមពរសុំឱ្យមានការបន្តបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្ត ដែលទាក់ទងនឹងការកាត់ទោសខ្មែរក្រហមនេះទៀត ហើយម្យ៉ាងទៀត ពួកគេស្នើសុំឱ្យមានការ បង្ហាញជាលក្ខណៈឯកសាទាក់ទងនឹងសកម្មភាព ការធ្វើទារុណកម្ម និងពិសេសរូបពិតប្រាកដរបស់មេដឹកនាំ **ខ្មែរក្រហម** ។

ទាក់ទងនឹងការបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តនេះ កញ្ញា ភួង កេសនី ជាបណ្ដាញសកម្មជនបរិស្ថាន ដែលបានដើរតួជាអ្នកសំរបសំរួលផ្ទាល់នៅក្នុងការបញ្ចាំងបានសំដែងនូវការយល់ឃើញយ៉ាងដូច្នេះថា ការបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តនេះជាការល្អប្រសើរណាស់ ប៉ុន្តែនៅតែមានការខ្វះខាតនៅឡើយ។ តាមការសង្កេតរបស់ខ្ញុំ ប្រជាជនភាគច្រើនមិនសូវយល់ពីពាក្យមួយចំនួនដែលប្រើនៅក្នុងខ្សែភាពយន្តទីពីរទេ ដោយសារតែការប្រើពាក្យពេចន៍ទាំងនោះពិបាកយល់ពេក (ពាក្យប្រើនៅក្នុងសាលាក្ដី) ទើបពេលខ្លះធ្វើអោយគាត់មានអារម្មណ៍ធុញថប់។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្ដី ក៏ពួកគាត់នៅតែមានចិត្តសប្បាយរីករាយដោយបានដឹងថាមានការទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ហើយបានសំនូមពរអោយមានការចាក់ផ្សាយពីដំណើរកាត់ទោសនោះទៅដល់ភូមិរបស់ពួកគាត់ផងដែរ។

ការសិក្សាពីជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននៅបឹងជើងឯក

បឹងជើងឯកជាបឹងធំមួយ ដែលស្ថិតនៅខាងត្បូងទីក្រុងភ្នំពេញចំងាយ ៥គីឡូម៉ែត្រ។ បឹងនេះបានតភ្ជាប់ជាមួយបឹងប្រាំមួយផ្សេងទៀតគឺ បឹងកក់ បឹងសំពោ បឹងចង់ស្ដី បឹងផ្ទោល និងបឹងសាឡាង។ នៅរដូវប្រាំង បឹងនេះមានក្រឡាផ្ទៃ ១ ៦០០ ហិចតា រីឯនៅរដូវវស្សាមានប្រមាណ ១៣ ០០០ហិចតា។ យោងទៅតាមរបាយការណ៍របស់សាលាក្រុងភ្នំពេញស្ដីពីយុទ្ធសាស្រ្តអភិវឌ្ឍន៏ទីក្រុង បានចាត់ទុកបឹងជើងឯកជាតំបន់មួយសំរាប់ស្តុកទឹកសំណល់ចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ដូច្នេះបឹងជើងឯកមានសារៈសំខាន់សំរាប់ជាកន្លែងចំរោះទឹក ជាសហគមន៏នេសាទ និងជាកន្លែងដែលប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រនៅទីក្រុងភ្នំពេញបានប្រើប្រាស់ជាមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិត។ (នុត លី ២០០៦)

ការដាំបន្លែនៅលើផ្ទៃបឹងជើងឯករបស់ប្រជាជន

បឹងជើងឯកមានសារៈប្រយោជន៏ជាច្រើន ជាពិសេសសំរាប់ទ្រទ្រង់ដល់ជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅក្នុង និងក្បែរតំបន់នោះ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ននេះ *រដ្ឋាភិបាលបានយល់ព្រមជាគោលការណ៍ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៏បឹងទំពន់ និងបឹងជើងឯក ដើម្បីឱ្យក្លាយជាទីក្រុងរណបបៃតងមួយ តាមរយៈសារាចរមួយដែលចុះកាលពីថ្ងៃទី ២៤ ឧសភា ២០០៧*។ ហេតុដូច្នេះហើយទើបសិក្ខាកាមជំនាន់ទី២០ នៃសមាគន៏ថែរក្សាបរិស្ថាន និងវប្បធម៌មិនបានធ្វើការសិក្សាជាលក្ខណៈតូចមួយទៅលើប្រធានបទ " ***ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនបឹងជើងឯក*** " ដើម្បីចងក្រងជាឯកសារដើមមុនពេលដំណើរការគំរោងអភិវឌ្ឍន៏។ ប៉ុន្តែការសិក្សានេះធ្វើឡើងតែក្នុងសង្កាត់ពីរប៉ុណ្ណោះ ដែលមានទីតាំងនៅជាប់នឹងបឹងជើងឯក ហើយប្រជាជននៅទីនោះរស់នៅដោយពឹងផ្អែកច្រើនទៅលើបឹងនោះគឺ សង្កាត់ជើងឯកចំនួន៤ភូមិ និងសង្កាត់ដង្កោ ចំនួន១ភូមិ គឺភូមិខ្វា។ ប្រជាជនសរុបរបស់ភូមិទាំង៥នេះគឺមានចំនួន១៨៥០គ្រួសារ។ ប៉ុន្តែការសិក្សារបស់យើងបានធ្វើការសម្ភាសន៏ផ្ទាល់ជាមួយប្រជាជនតែ ចំនួន១៨៧គ្រួសារប៉ុននោះ។ ក្នុងចំនោមសំណាកទាំង ១៨៧ មាន ១២០សំណាកគឺជាស្ត្រីត្រូវនឹង៦៤.២%និង៨៧សំណាកជាបុរសត្រូវនឹង ៣៥.៨ %។

សំណាក ដែលបានជួបសម្ភាសន៏ភាគច្រើនជាស្ត្រី ដោយសារពេលក្រុមយើង-ចុះសម្ភាសន៏ជាពេល ដែលប្រជាជនធ្វើការភាគច្រើនបុរសចេញទៅធ្វើការក្រៅផ្ទះច្រើនតែស្ត្រីដែលធ្វើការនៅផ្ទះ។ កញ្ញា អ៊ឹម សុផាណារី ជាសិក្ខាកាមម្នាក់ដែលបានចុះទៅសិក្សានៅតំបន់នោះបានបង្ហាញពីការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនយ៉ាងដូច្នេះថា" ឆ្លងតាមរយៈការសង្កេតនិងការធ្វើបទសំភាសន៏ជាមួយប្រជាជនទាំង៥ភូមិដោយផ្ទាល់រួចមក គាត់មានការពឹង-

សកម្មភាពរបស់ក្រុមបណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថាននៅក្នុងកម្មសិក្សា

ផ្អែកច្រើនទៅផលិតភាពរបស់បឹង។ តួយ៉ាង ប្រភពចំនួលសំខាន់របស់ពួកគាត់បានមកពីការនេសាទត្រី និងការដាំបន្លែលើទឹកដូចជា ត្រកួន កញ្ឆែត ផ្កាត្រកៀតនិង ការធ្វើស្រែជាដើម។ បឹងជើងឯកបានផ្តល់ទិន្នផលត្រី សំរាប់ផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពប្រជាជនតាមរយៈការបំពេញតំរូវការប្រចាំថ្ងៃ និងបានលក់ដូរខ្លះ។ ចំនែក ការដាំដំណាំលើបឹង មិនត្រឹមតែផ្តល់ការងារដល់ម្ចាស់ដំណាំប៉ុណ្ណោះទេ វាថែមទាំងផ្តល់ការងារដល់ប្រជាជនក្នុងភូមិតាមរយៈ ការស៊ីឈ្នួលបេះបន្លែទាំងនោះ។ ក្រៅពីនេះ ប្រជាជនក៏នៅមានមុខរបរបន្ទាប់បន្សំដែលមិនពឹងផ្អែកទៅលើបឹងដូចជា ការចិញ្ចឹមសត្វ (ជ្រូក មាន់ ទា គោ ក្របី) ដាំដំណាំហូបផ្លែ(ចេក ល្ហុង) និងរបរមិនមែនកសិកម្មផ្សេងទៀតមានជាអាទិ៍ ការលក់ដូរ កម្មករកាត់ដេរតាមរោងចក្រ រត់ម៉ូតូឌុប កម្មករសំណង់ និងជាងដែកជាដើម។ ប្រជាជននៅក្នុងភូមិដែលចុះទៅសិក្សាមានឱកាសទទួលការងារបានច្រើន និងប្រាក់ចំនូលបន្ថែមដោយអាស្រ័យលើបឹង ។

ចំពោះគំរោងអភិវឌ្ឍន៍វិញ ប្រជាជនភាគច្រើនគាត់បានឆ្លើយថាគាត់បានដឹង តាមរយៈការប្រជុំភូមិ ការនិយាយត១គ្នា ប៉ុន្តែពួកគាត់មិនបានដឹងច្បាស់ថាជាគំរោងអ្វីទេ។ គាត់និយាយថាបើជាគំរោងអភិវឌ្ឍភូមិ ឃុំ ដូចជា គំរោងធ្វើផ្លូវ ដាក់ភ្លើងក្នុងភូមិ វាជាគំរោងដ៏ល្អសំរាប់ពួកគាត់។ ប៉ុន្តែ ក៏មានប្រជាជនខ្លះទៀតគាត់ដឹងថា គំរោងនោះជាគំរោងបង្កើតទីក្រុងរណបនៅបឹងជើងឯកដែរ។ ក្នុងចំណោមអ្នកដែលដឹងនោះ ភាគច្រើនគាត់យល់ថាមិនល្អទេ ព្រោះគំរោងនោះនឹងលុបបឹងដែលជាអាងប្រព្រឹត្តិកម្មធម្មជាតិ និងជាប្រភពចំនូលសំរាប់ប្រជាជនដែលពឹងផ្អែកលើបឹងសំរាប់ចិញ្ចឹមជីវិត។ ក្នុងនោះផងដែរ បើគំរោងនៅតែបង្កើតឡើងមែន នោះនឹងធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ដីរបស់ពួកគាត់ ហើយពួកគាត់បានសំនូមពរអោយមានសំណងដ៏សមស្របដែលអាចទទួលយកបាន ហើយនិងមានការ យល់ព្រមពីពួកគាត់ផងដែរ"។

ការបង្កើតក្រុមយុវជននៅខេត្តស្ទឹងត្រែង

ក្រុមយុវជនដែលផ្តួចផ្តើមដោយបណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថាន និងមានការគាំទ្រពីសមាគមន៍ថែរក្សាបរិស្ថាន និង វប្បធម៌ ត្រូវបានបង្កើត ឡើងដោយមានការចូលរួមពីយុវជនដែលរស់ នៅតាមដងទន្លេមេគង្គក្នុងភូមិចំនួនប្រាំគឺ ភូមិកោះព្នៅ ភូមិកោះស្រឡៅ ភូមិកោះខនដិន ភូមិខេ និងភូមិកោះគី។

ខេត្តស្ទឹងត្រែង គឺជាខេត្តមួយក្នុងចំណោមខេត្តទាំងប្រាំរបស់ប្រទេសកម្ពុជាដែលស្ថិតនៅភាគឦសាន។ ខេត្តនេះសំបូរទៅដោយសម្បត្តិធនធានធម្មជាតិជាច្រើន ដូចជាព្រៃឈើ ទន្លេ បឹង បួរ និងប្រភេទជីវៈចំរុះជាច្រើនប្រភេទ (ខេត្តនេះ ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ជាខេត្តដែលមានតំបន់ដីសើមគ្របដណ្តប់ប្រមាណ៤០គីឡូម៉ែត្រ តាមបណ្តោយដងទន្លេមេគង្គ។ តំបន់ដីសើមនេះស្ថិតនៅក្នុងស្រុកចំនួនពីរ រួមមានស្រុកស្ទឹងត្រែង ឃុំសាមគ្គី និងស្រុកថាឡាបរិវ៉ាត់ ឡើងទៅរហូតភាគខាងជើង និងខាងលិច ដែលរួមមានបីឃុំ ឃុំកោះស្នែង ឃុំអូរស្វាយ និងឃុំព្រះរំកិល)[១]។

ប្រជាជនដែលរស់នៅជុំវិញតំបន់នេះ រស់នៅដោយប្រកបរបរកសិកម្មជាចំបង ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ដូចជា ការធ្វើស្រែចំការ នេសាទត្រី ចិញ្ចឹមសត្វ និងដាំបន្លែ។ បន្ថែមពីនេះទៀតការលក់ដូរក៏មានបន្តិចបន្តួចផងដែរ(សូមមើលរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវជំនាន់ទី១៩)[២] ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ធនធានទាំងនោះកំពុងប្រឈមនឹងការគំរាមកំហែង ពីគំរោងអភិវឌ្ឍន៍ (ក្រុមហ៊ុនដីសម្បទាន)និងកត្តាជាច្រើនទៀត ទោះបីជាមានកិច្ច ខិតខំប្រឹងប្រែងថែរក្សា និងអភិរក្សពីសំណាក់សហគមន៍(សហគមន៍ព្រៃឈើនិងនេសាទ)នៅតាមមូលដ្ឋានយ៉ាងណាក៏ដោយ។ ព្រៃឈើ ត្រូវក្រុមហ៊ុនវិនិយោគទុន ឯកជនផ្តាច់មុខកាន់កាប់ ដោយហាមប្រជាជនមិនឱ្យចុះដកហូតផល និងអនុផល ព្រៃឈើដូចកាលពីមុនទៀត ដែលមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងក្លាដល់ការរស់នៅរបស់ប្រជាជន។ មួយវិញទៀតបទល្មើសនេសាទនៅតែបន្តមាន ដោយសារភាពទន់ខ្សោយក្នុងការអនុវត្តច្បាប់នៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន។

ក្រុមយុវជន (ដោយមានការផ្តួចផ្តើមពីបណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថាន និងគាំទ្រពីសមាគមន៍ថែរក្សាបរិស្ថាន និងវប្បធម៌ ក្រុមយុវជននៅតាមមូលដ្ឋានត្រូវបានបង្កើឡើង) ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់បាននិយាយថាបញ្ហាធនធានធម្មជាតិ ជាពិសេស ធនធានត្រី បាននឹងកំពុងទទួលរងនូវការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងខ្លាំងក្លាពីសំណាក់ជនខិលខូច

---

[១] កម្មវិធីប្រើប្រាស់ឱ្យមាននិរន្តរភាព និងអភិរក្សជីវៈចំរុះតំបន់ដីសើមទន្លេមេគង្គ (MWBP) ២០០៧: ការប៉ាន់ប្រមាណពីឥទ្ធពលអភិរក្សជីវៈចំរុះនៃតំបន់រាំសារទន្លេមេគង្គក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង

[២] សមាគមថែរក្សាបរិស្ថាន និងវប្បធម៌ (CEPA) ២០០៨: របាយការណ៍សិក្សាស្រាវជ្រាវពីតម្រូវការធនធានរបស់ប្រជាជនដែលរស់នៅតាមដងទន្លេមេគង្គភាគ ខាងលើ ខេត្តស្ទឹងត្រែង

ជនខិលខូចមួយចំនួនតូច។ ការឆក់ និងគប់គ្រាប់បែក នៅតែបន្តមានមកទល់ពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ទោះបីជាមានការចុះបង្ក្រាបពីសហគមន៍នេសាទនៅតាមភូមិយ៉ាងណាក៏ដោយ។

ការជ្រើសរើសក្រុមយុវជននៅខេត្តស្ទឹងត្រែង

នៅពេលសួរថា តើធ្វើដូចម្ដេចទើបអាចកាត់បន្ថយ ឬលប់បំបាត់សកម្មភាពល្មើស ច្បាប់ទាំងអស់នេះ ក្រុមយុវជនទាំងនោះបាននិយាយថា ការចូលរួមរបស់យុវជនក្នុងការងារអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ មានសារៈសំខាន់ណាស់ ព្រោះយុវជនជាចំណែកមួយនៅក្នុងសង្គម ទាំងការអភិវឌ្ឍន៍ទៅរកផ្លូវត្រូវ និងផ្លូវខុស។ សព្វថ្ងៃនេះ ការយល់ដឹងរបស់យុវជននេតាមមូលដ្ឋានទាក់ទងនឹងចំណេះដឹងទូទៅ ការងារ អភិវឌ្ឍន៍ ។ល។ នៅមានកំរិតនៅឡើយ ដូចនេះ សកម្មភាពល្មើសច្បាប់មួយចំនួនយុវជន គឺជាអ្នកប្រព្រឹត្ត។ ប្រសិនបើយុវជនទាំងនោះ-អាចទទួលបាននូវការផ្ដល់សេវាអប់រំផ្សេងៗ ពួកគេអាចឈប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងនោះ និងអាចបែរមករួមចំណែកថែរក្សា និងអភិរក្ស ធនធានធម្មជាតិវិញ។

មួយវិញទៀត យុវជនត្រូវលើកទឹកចិត្តឱ្យចូលរួមជាមួយសហគមន៍ដើម្បីកិច្ចការពារ និងអភិរក្សធនធានធម្មជាតិ។ ធ្វើបែបនេះ មានន័យថា សហគមន៍យើងមានចំនួនមនុស្សច្រើនជាងមុន ជាពិសេសយុវជនដែលជាកត្តានាំទៅរកភាពជាគជ័យក្នុងការងារអភិរក្ស និងម្យ៉ាងទៀត វាអាចជាឱកាសសម្រាប់ពួកគេក្នុងការក្រេបយកចំណេះដឹង និង-ចំណេះធ្វើពីសហគមន៍ និង បណ្ដាអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយ។ ចំនុចនេះមានន័យថា វាជាដំណើរ ការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស ដែលឈានទៅរកការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រស្របតាមគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

លោក វ៉ាន់ វិទ្ធី ជាបណ្ដាញសកម្មជនបរិស្ថានជំនាន់ទី១៩ បានសំដែងនូវការយល់ឃើញបន្ទាប់ពីការចុះទៅសិក្សាពីទស្សនៈរបស់ក្រុមយុវជននៅតាមភូមិចំនួនប្រាំនៅតាមដងទន្លេមេគង្គគឺ ភូមិកោះព្នៅ ភូមិកោះកី ភូមិកោះស្រឡៅ ភូមិកោះខនឌិន និងភូមិកោះស្នែង ថា ក្រុមយុវជននៅក្នុងភូមិទាំងប្រាំនេះ មានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការបង្កើតជាក្រុមយុវជនការពារបរិស្ថាន។ ពួកគេបានប្រមូលគ្នីគ្នា ដែលជា-យុវជនដូចគ្នាអោយចូល រួម ហើយសង្ឃឹមថា ពួកគេនឹងមានឱកាស ផ្លាស់ប្ដូរបទពិសោធន៍គ្នាជាមួយក្រុមបណ្ដាញសកម្ម ជនបរិស្ថាននៅទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយនឹងបង្កើនចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍បន្ថែមទៀត។

ការបំបួសដើមឈើជាវិធីមួយសំរាប់ទប់ស្កាត់ការបំផ្លាញព្រៃឈើ

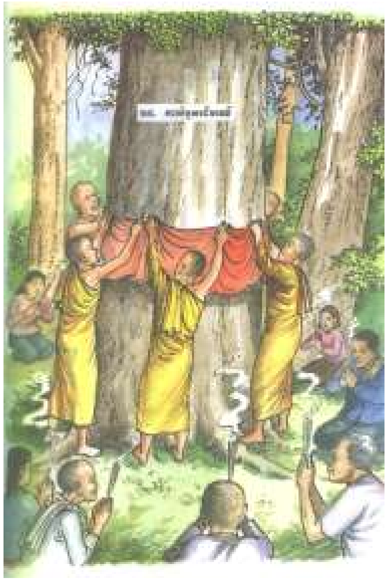

ព្រះសង្ឃពុទ្ធសាសនាបានបំបួសឈើដោយចងរុំព័ទ្ធជុំវិញដើមឈើនោះ ជាមួយនឹងស្បង់ជីពរ ឬសំពត់ជ្រលក់ពណ៌រមៀត ដើម្បីជាសញ្ញាប្រាប់ នូវភាពពិសិដ្ឋរបស់ដើមឈើនោះ។ ប្រសិនបើដើមឈើត្រូវគេរុំព័ទ្ធដោយស្បង់ ឬសំពត់សាដកទៅហើយ គ្មានបុគ្គលណាម្នាក់អាចហ៊ានកាត់ ឬកាប់ផ្ដួលរំលំឡើយ។

តាមធម្មតា ពិធីបុណ្យបំបួលដើមឈើត្រូវគេចាត់ចែងឡើងសំរាប់តែកុលបុត្រទុកជាទំនៀមទម្លាប់មួយ ដែលជាសញ្ញាបង្ហាញប្រាប់ពីការចូលទៅក្នុងភេទជាបព្វជិតរបស់កុលបុត្រទាំងនោះ។ នៅក្នុងឆ្នាំកន្លងទៅថ្មីៗនេះ ពិធីបុណ្យបំបួសត្រូវបានគេសម្របសម្រួលសំរាប់បំបួសដើមឈើដែរ។ នៅឆ្នាំ ១៩៩៨ ព្រះសង្ឃដែលបានធ្វើធម្មយាត្រាទៅខេត្តរតនៈគីរីក៏បានបំបួសដើមឈើទុកជានិមិត្តរូបផងដែរ។ ព្រះសង្ឃពុទ្ធសាសនាបានបំបួសឈើដោយចងរុំព័ទ្ធជុំវិញដើមឈើនោះ ជាមួយនឹងស្បង់ជីពរ ឬសំពត់ជ្រលក់ពណ៌រមៀត ដើម្បីជាសញ្ញាប្រាប់នូវភាពពិសិដ្ឋរបស់ដើមឈើនោះ។ ព្រះគ្រូចៅអធិការវត្ត **ពោធារាម** នៅប្រទេសថៃភាគខាងជើងត្រូវបានគេប្រគេនកិត្តិយសជា ព្រះសង្ឃទីមួយហើយ ដែលបានយល់ស្របតាមប្រពៃណីបំបួសកុលបុត្រ ឱ្យទៅជាពិធីបំបួសមឈើនេះ។ ព្រះតេជគុណអង្គនោះបានពង្រីកទំនៀមទម្លាប់នេះអោយទៅជាឧបករណ៍សម្រាប់អប់រំមនុស្សទាំងឡាយអំពីសារប្រយោជន៍នៃបរិស្ថានព្រៃឈើ ហើយនិងគ្រោះថ្នាក់នៃការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ។ ព្រះតេជគុណចៅអធិការអង្គនោះបានពន្យល់យ៉ាងដូច្នេះថា:

"ប្រសិនបើដើមឈើត្រូវគេរុំព័ទ្ធដោយស្បង់ ឬសំពត់សាដកទៅហើយ គ្មានបុគ្គលណាម្នាក់អាចហ៊ានកាត់ ឬកាប់ផ្ដួលរំលំឡើយ។ ដូច្នេះអាត្មាបានត្រិះរិះគិតថា ប្រហែលគំនិតនេះអាចត្រូវគេប្រើប្រាស់ ដើម្បីបន្ទចបង្អាក់ការកាប់ឈើបាន ហើយអាត្មាភាពក៏បានចាប់ផ្ដើមរៀបចំ បង្កើតពិធីបុណ្យបំបួសដើមឈើនេះ នៅក្នុងព្រៃក្បែរៗវត្ត។ អាត្មាភាពបានហៅទំនៀមទំលាប់នេះថា ជាការបំបួសដើមឈើ ដើម្បីអោយទម្ងន់ដើមឈើនោះរឹតតែមានភាពពិសិដ្ឋឡើង។ ពាក្យថា ការបំបួសដើមឈើ ឮទៅហាក់ដូចជាចម្លែកត្រចៀកចំពោះប្រជាពលរដ្ឋថៃ ព្រោះថាការបំបួសនេះធ្វើឡើងចំពោះតែបុរសភេទប៉ុណ្ណោះ។ ការចំលែកនេះបានជួយផ្សព្វផ្សាយដំណឹងនេះ ឱ្យល្បីរន្ទឺខ្ចរខ្ចាយពីមាត់មួយទៅមាត់មួយ ហូរហែររៀងទៅ"។

ព្រះគ្រូចៅអធិការអង្គនោះបានទទួលជោគជ័យក្នុងការទាក់ទាញអារម្មណ៍ ចំពោះការបំផ្លិចបំផ្លាញបរិស្ថាន ដែលបណ្ដាលឡើងពីការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើនៅក្នុងតំបន់ព្រះអង្គ ហើយរាជរដ្ឋាភិបាលថៃក្នុងឆ្នាំបន្ទាប់ៗមកក៏បានហាមប្រាមមិនអោយកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ដើម្បីរួមចំនែកចំពោះការខិតខំខ្នះខ្នែងរបស់ព្រះចៅអធិការអង្គនោះ។ ចាប់តាំងពីពេលនាះមកភិក្ខុសង្ឃដ៏ទៃទៀតក៏បានឯកភាពគ្នាយល់ព្រមថា ការបំបួសដើមឈើនេះ

វាជាមធ្យោបាយមួយនៃការថែរក្សាការពារព្រៃឈើ។ ព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងនោះត្រូវបានគេប្រគេនឋានៈជាព្រះសង្ឃអេកូឡូស៊ី ឬព្រះសង្ឃបរិស្ថាន ដោយសារតែកិច្ចការពារបរិស្ថានរបស់ព្រះអង្គ។ពិធីបុណ្យសាសនាដូចជាការបំបួសដើមឈើនេះជាដើមអាចធ្វើជាឧទាហរណ៍គន្លឹះមួយ ដើម្បីបញ្ជាក់អោយឃើញពីភាពចាំបាច់ជាបន្ទាន់ នៃការថែរក្សាធនធានធម្មជាតិ ព្រមទាំងទុកជាមាគ៌ាមួយនៃការប្រៀនប្រដៅអំពីអន្តរសម្ព័ន្ធរវាងព្រះពុទ្ធសាសនា ធម្មជាតិ និងបរិស្ថានទាំងមូល។

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ១៩៩៩: សំរែកព្រៃឈើ

ការបង្កើត និងការបំផ្លាញស្រទាប់អូសូន

ក្លរ៉ូភ្លុយអរ៉ូកាបូន បំផ្លាញស្រទាប់អូសូននៅក្នុងមណ្ឌលអាកាសស្ងប់តាមរយៈការបញ្ចេញអាតូមក្លរសេរី ហើយក្លរដើរតួជាកាតាលីករក្នុងការបំផ្លាញស្រទាប់អូសូន។ អាតូមក្លរមួយអាចបំផ្លាញម៉ូលេគុលអូសូនបានចំនួន១០០ ០០០ម៉ូលេគុល ដោយសារតែវាអាចនៅក្នុងបរិយាកាសពី ៤០ ទៅ១០០ឆ្នាំ។

ការថែរក្សារបាំង រឺស្រទាប់អូសូនពិតជាចាំបាច់ណាស់ ប៉ុន្តែឧស្ម័នពុលដែលបញ្ចេញពីសកម្មភាពមនុស្សកំពុងតែធ្វើអោយវាខូចខាត។ អូសូននៅមណ្ឌលអាកាសស្ងប់កើតឡើងដោយសារកាំរស្មីព្រះអាទិត្យដែលមានថាមពលខ្ពស់ ប៉ះជាមួយម៉ូលេគុលអូសូន ហើយក៏បំបែកម៉ូលេគុលអូសូននោះទៅជាអាតូមអូសូនសេរីពីរ។ បន្ទាប់មកអាតូមសេរីនោះបានទៅចងសម្ព័ន្ធជាមួយម៉ូលេគុលអុកស៊ីសែនបង្កើតបានជាអូសូន (O_3)។ ប៉ុន្តែ អូសូនត្រូវបំបែកទៅវិញដោយធម្មជាតិដោយសារប្រតិកម្មពីរគឺ ប្រតិកម្មរវាងអូសូន និងអុកស៊ីសែន បង្កើតបានជាអាតូមអុកស៊ីសែនពីរ និងមួយទៀតគឺប្រតិកម្មរវាងអូសូន និងពន្លឺព្រះអាទិត្យដែលបំបែកអូសូនទៅជាអាតូមអុកស៊ីសែន និងម៉ូលេគុលអុកស៊ីសែន។

ដូច្នេះហើយ បរិមាណអូសូននៅមណ្ឌលអាកាសស្ងប់វាមានសំនឹងដោយសារតែវដ្តប្រតិកម្មនៃការបង្កើត និងការបំផ្លាញវិញដោយធម្មជាតិ។ កំហាប់អូសូននៅអឌ្ឍគោលខាងជើងខ្ពស់បំផុតនៅរដូវក្តៅ ហើយទាបបំផុតនៅរដូវរងារដោយសារការផ្លាស់ប្តូរកាំរស្មីព្រះអាទិត្យតាមរដូវ។ ជាទូទៅផងដែរ កំហាប់អូសូនខ្ពស់បំផុតនៅតំបន់អេក្វាទ័រហើយថយចុះនៅរយៈកំពស់កាន់តែខ្ពស់ដោយសារតែរស្មីព្រះអាទិត្យខ្លាំងជាងនៅតំបន់ដទៃ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការសិក្សានៅពេលថ្មីៗនេះបានអោយដឹងថា វត្តមាននៃសារធាតុគីមីផ្សេងៗនៅមណ្ឌលអាកាសស្ងប់ បានធ្វើអោយអូសូនបាត់ ស្ថេរភាព រឺគ្មានលំនឹង ហើយវាធ្វើអោយគ្មានស្ថេរភាពប្រតិកម្មនៅទីនោះ។

ក្លរ៉ូភ្លុយអរ៉ូកាបូន (CFC_S) ជាឧស្ម័នមិនមានប្រតិកម្ម មិនឆេះ និងមិនពុល ហើយវាត្រូវបានគេប្រើយ៉ាងទូលាយនៅទសវត្សឆ្នាំ១៩៨0 នៅក្នុងទូទឹកកក ម៉ាស៊ីនត្រជាក់ ម៉ាស៊ីនបូមកំដៅ ក្នុងរោងចក្រអេឡិចត្រូនិច ក្នុងការលាងសំអាតផ្នែកផ្សេងៗនៃកុំព្យូទ័រ...ជាដើម។ ការប្រើប្រាស់ទាំងនោះបានធ្វើអោយមានការបញ្ចេញ CFC_S ចូលទៅក្នុងបរិយាកាស ដែលជាកន្លែងវានៅលាយគ្នាជាមួយឧស្ម័នផ្សេងទៀត ហើយទៅដល់មណ្ឌលអាកាសស្ងប់ជាយថាហេតុ។ Drs. M. Molina និង S.Rowland បានសន្និដ្ឋាននៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៤ថា CFC_S អាចបំផ្លាញស្រទាប់អូសូននៅមណ្ឌលអាកាសស្ងប់តាមរយៈការបញ្ចេញអាតូមក្លរ (Cl) ដែលធ្វើអោយកើនឡើងកាំរស្មីព្រះអាទិត្យ និងបណ្តាលអោយមានជំងឺមហារីកស្បែក។ អ្នកទាំងពីរបានបញ្ជាក់ថា ទោះបីជា CFC_Sមានស្ថេរភាពនៅក្នុងមណ្ឌលអាកាសរចល់(វាអាចស្ថិតនៅទីនោះពី៦0 ទៅ១០០ឆ្នាំ) ក៏វាជាអ្នកបន្ថែមកាំរស្មី

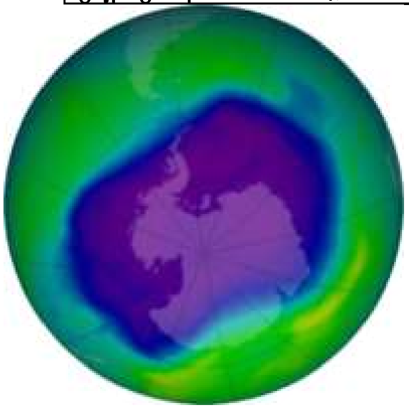

អូសូនធ្លុះធ្លាយនៅអឌ្ឍគោលខាងជើង

ព្រះអាទិត្យនៅមណ្ឌលអាកាសស្ងប់ ដែល CFC_S ត្រូវបំបែកហើយបញ្ចេញអាតូមក្លរសេរី។ បន្ទាប់មកអាតូមក្លរសេរីនឹងបំផ្លាញស្រទាប់អូសូន ដើម្បីបង្កើតជាក្លរអុកស៊ីត និង ម៉ូលេគុលអុកស៊ីសែន។ លើសពីនេះទៅទៀត ក្លរអុកស៊ីតពីរម៉ូលេគុលអាចមានប្រតិកម្ម ជាមួយគ្នាបង្កើត បានជាអាតូមក្លរជាច្រើន និងម៉ូលេគុលអុកស៊ីសែន។ ដូច្នេះ ក្លរដើរតួជាកាតាលីករក្នុងការបំផ្លាញស្រទាប់អូសូន។អាតូមក្លរមួយអាចបំផ្លាញម៉ូលេគុលអូសូនបានចំនួន ១០០ ០០០ម៉ូលេគុល ដោយសារតែវាអាចនៅក្នុងបរិយាកាសពី ៤០ ទៅ១០០ឆ្នាំ។ ដូច្នេះ CFC_S ត្រូវបានគេចាត់ទុកជាអ្នកបំផ្លាញដោយសារវាដើរតួជាអ្នកដឹកជញ្ជូន ដែលបន្តផ្លាស់ទីក្លរចូលទៅក្នុងបរិយាកាស។ ការបំផ្លាញនេះស្ថិតនៅយូរអង្វែងដោយសារតែការបំបាត់ក្លរចេញពីបរិយាកាសមានដំនើរយឺតបំផុត។

ទស្សនៈយុវជន

ការរក្សាបរិស្ថានតាមទីសាធារណៈក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ

រាជធានីភ្នំពេញ ជាបេះដូងនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ដូច្នេះបញ្ហាអនាម័យទីក្រុងជាកត្តាមួយដែលត្រូវតែយកចិត្តទុកដាក់បំផុត តាមទីផ្សារ តាមផ្លូវសាធារណៈ និង-តាមសួនច្បារនានា ក្នុងរាធានីភ្នំពេញ។ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ នៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញមានកន្លែងខ្លះមានបរិស្ថាន និងសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អ ប៉ុន្តែកន្លែងខ្លះទៀតមិនទាន់មានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អនៅឡើយទេ។ ទាំងនេះ គឺដោយសារតែអំពើអសុជីវធម៌របស់បុគ្គលអាត្មានិយមមួយចំនួនដែលមិនចូលរួមថែរក្សាបរិស្ថានក្នុងទីក្រុង។ ជាមួយគ្នានេះដែរក៏មានទស្សនៈនិងការព្រួយបារម្ភពីសំណាកនិស្សិតដែលកំពុងតែសិក្សាតាមគ្រឹស្ថានអប់រំនានា ក្នុងរាជធានីភ្នំពេញជុំវិញអនាម័យទីក្រុងផងដែរ។

កញ្ញា ខៀវ ពេជ្រម៉ូនាថ អាយុ ១៩ឆ្នាំ ជានិស្សិតឆ្នាំទី២ នៃសាលាបច្ចេកទេសថៃទាំវេជ្ជសាស្ត្រ ផ្នែកគិលានុបដ្ឋាយិកា បានបង្ហាញអំពីការព្រួយបារម្ភរបស់ខ្លួនផងដែរថា "សព្វថ្ងៃនេះ មានប្រជាជនយើងជាច្រើនដែលបានទៅកំសាន្តតាមសួនច្បារនានាក្នុងរាជធានីភ្នំពេញជារៀងរាល់ថ្ងៃ ជាពិសេសនៅល្ងាចថ្ងៃសៅរ៍ និងអាទិត្យ តែពួកគេបែរជានាំគ្នាបោះចោលសំរាមនៅទីនោះទៅវិញ។ ម្យ៉ាងទៀត បើនៅតាមផ្លូវសាធារណៈវិញក៏មានបុគ្គលមួយចំនួនតែងតែទៅបន្ទោរបង់ផ្តេសផ្តាស ដែលអាចបង្ករអោយប៉ះពាល់ដល់សុខភាពមនុស្ស និងជាអំពើអសីលធម៌មួយផងដែរ។"

ចំនែកឯលោក ង៉ែត សុភី អាយុ ២៤ឆ្នាំ ដែលជានិស្សិតឆ្នាំទី៤ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទកសិកម្ម ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចកសិកម្ម និងភិវឌ្ឍន៍ជនបទក៏មានការព្រួយបារម្ភពីបញ្ហានេះដែរ។ លោកក៏មានការយល់ឃើញស្រដៀងគ្នាដែរថា ប្រជាជនភាគច្រើនពុំមានឥរិយាបថត្រឹមត្រូវក្នុងការចោលសំរាម អោយមានលក្ខណៈសមស្របទៅតាមក្បួនខ្នាតនៅឡើយទេ គឺថាពួកគាត់មានអនាម័យផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងការរស់នៅក្នុងគ្រួសារ ក៏ប៉ុន្តែពួកគេពុំបានយកទុកចិត្តដាក់ជាមួយនឹងអនាម័យរួមនៅក្នុងទីក្រុងឡើយ។ ជាឧទាហរណ៍ ប្រជាជនមានការប្រមូលសំរាមបានល្អនិងវេចខ្ចប់យ៉ាងត្រឹមត្រូវនៅក្នុងផ្ទះរបស់គាត់រៀងខ្លួន ប៉ុន្តែពេលគាត់យកសំរាមទៅចោល ពួកគាត់ពុំបានគិតថាសំរាមដែលពួកគាត់ចោលមានការវិចខ្ចប់សមស្រប ឬអត់

នោះឡើយ គឺចោលអោយតែរួចពីដៃ បណ្តាលអោយមានភាពរប៉ាត់រប៉ាយ និងជះក្លិនស្អុយមកខាងក្រៅធ្វើអាយបាត់បង់សោភ័ណភាពទីក្រុង។

ជុំវិញបញ្ហាទាំងនេះ ពួកគេទាំងពីរនាក់ ក៏មានទស្សនៈដូចគ្នាដែរថា ប្រជាជនទាំងអស់ ពិសេសយុវជនត្រូវតែរួបរួមគ្នា ក្នុងការថែរក្សាអនាម័យទីក្រុងរបស់យើងទាំងអស់គ្នា តាមរយៈឥរិយាបថនៃការរស់នៅស្អាតក្នុងសង្គមគ្រួសារក៏ដូចជានៅតាមទីសាធារណៈ និងត្រូវមានសីលធម៌ក្នុងការរស់នៅផងដែរ ដូចជា ការមិនបន្ទោរបង់ពាសវាលពាសកាលគ្មានសណ្តាប់ធ្នាប់ជាដើម។

ដោយកញ្ញា សេង សុរចនា បណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថាន

ជំនាន់ទី ១៩

ពីនេះ ពីនោះ ពីបរិស្ថាន

ឈើប្រើប្រាស់ជាប្រភពថាមពល

នៅលើពិភពលោកមានប្រជាជនជាង២៣០០លាននាក់ ដែលរស់នៅពឹងផ្អែកលើ Biomass សំរាប់ការប្រើប្រាស់ក្នុងការចំអិនអាហារ និងដុតកំដៅ ហើយក៏មានមនុស្សជាច្រើនលាននាក់រកចំនូលបានពីការលក់ឈើសំរាប់ការប្រើប្រាស់ជាងប្រភពថាមពល និងអុសធ្យូង។ តាមការប៉ាន់ស្មានទៅប្រទេសកម្ពុជាមានឈើមិនមែនឈើហ៊ុប(ចំនួន៦លានម៣/ឆ្នាំ) ត្រូវបានគេយកមកប្រើប្រាស់ជាប្រភពឥន្ធនះ(អុស និងធ្យូង) ដុតចំអិនអាហារ និងសំរាប់ឡឧស្សាហកម្ម (ឧទាហរណ៏ះ ឡឥដ្ឋ ក្បឿង ឡចំហុយ សន្លឹកថ្នាំជក់ ឡរំងាស់ស្ករ ត្នោត ឡចំហុយស្បៀងជាដើម) ។ល។

(ទស្សនាវដ្តី កសិកម្ម ២០០៦)

សារៈសំខាន់នៃជលផលទឹកសាប

ជលផលទឹកសាបកម្ពុជា មានផលិតភាពខ្ពស់ជាងគេក្នុងពិភពលោក(១៣.៩- ២៣តោន/គ.ម២) ដោយសារប្រពន្ធ័ទន្លេមេគ្គ និងស្ទឹងនានាដ៏សំបូរបែប រួមដោយនាទីព្រៃលិចទឹកនៅតាមដងទន្លេមេគង្គ និងបឹងទន្លេសាបផងដែរ។ ផលនេសាទទឹកសាបកម្ពុជា ស្ថិតក្នុងលំដាប់លេខរៀងទី៤ ក្នុងពិភពលោកបន្ទាប់ពីចិន ឥណ្ឌា និងបង់ក្លាដែស ប៉ុន្តែបើគណនាការទទួលបាននៃប្រជាជនម្នាក់ៗវិញ កម្ពុជាទទួលបានចំនាត់ថ្នាក់ទីមួយដែលមានបរិមាណរហូតដល់ទៅ ២០.០៩គ.ក្រ ចំនែកឯចិនបានត្រឹមតែ ០.៩៧គ.ក្រ ឥណ្ឌាបាន០.៤១គ.ក្រ និងបង់ក្លាដែស ៤.៥៨គ.ក្រ ប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយឆ្នាំ។

(ទស្សនាវដ្តី កសិកម្ម ២០០៦)

សំណង់ និងតួនាទីនៃទំនប់

ជិត១៥ភាគរយនៃការផ្គត់ផ្គង់ទឹកប្រចាំឆ្នាំនៅលើពិភពលោក អាចត្រូវបានស្តុកទុកនៅក្នុងអាងស្តុកទឹកចំនួន ២៨ ០០០អាងនៅលើពិភពលោក។ ផលចំណេញនៃទំនប់ និងអាងស្តុកទឹកគឺ ការចែកចាយថាមពលអគ្គីសនី និងផ្គត់ផ្គង់ទឹកក្នុងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ការពារស្បៀងអាហារ ផ្តល់ទឹកប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រួសារ និងឧស្សាហ៏កម្ម។ ដីកសិកម្មច្រើនជាង ៥០ភាគរយក្នុងប្រទេសចំនួន៧ស្រោចស្រពដោយទឹកដែលបានមកពីទំនប់។ ប៉ុន្តែ ដោយសារការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំងនៃលំហូរទឹកទន្លេទៅក្នុងបឹងបួរ ទំនប់ និងអាងស្តុកធំៗ បង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន។ ការបាត់បង់ចំហាយទឹក បំភាយមេតាន ឬអ៊ីដ្រូសែនស៊ុលភីត និងបង្កើនគ្រោះថ្នាក់ដល់សុខភាពដោយសារតែការផ្តល់ជំរកដល់ពពួកចំលងរោគ។ ផលប៉ះពាល់ចំបងនោះគឺ អាងទឹកនៃខ្សែទឹកខាងក្រោម និងខាងលើត្រូវគរដោយគំនរល្បាប់ និងការបែងចែកទន្លេដោយសង់ទំនប់កាត់។ អាងទឹកធំៗបានកាត់បន្ថយសម្តភាពផ្ទុកគំនរល្បាប់នៅលើពិភពលោកចំនួន២០ភាគរយ និងធ្វើឱ្យមានការហូរច្រោះនៅក្នុងខ្សែទឹកទន្លេ និងបរិស្ថានតាមច្រាំងទន្លេ។ ការសង់ទំនប់កាត់ទន្លេ មានឥទ្ធិពលទៅលើជំរកនៅតាមច្រាំទន្លេ និងជាឧបសគ្គដល់ការផ្លាស់ទីរបស់សត្វក្នុងទឹក។ ៥២ភាគរយនៃអាងទន្លេធំៗនៅលើពិភពលោកត្រូវគេធ្វើទំនប់កាត់។

(GLOBAL CHANGE: Enough Water for All?, 2007)

តំបន់ជីវៈចំរុះប្រទេសកម្ពុជា

យោងតាមលក្ខណៈស្ថានប្រព័ន្ធ ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានបែងចែកជាតំបន់ជីវៈចំរុះចំនួន៧គឺ បណ្តោយឆ្នេរសមុទ្រ និងទឹកសមុទ្រប៉ែកនិរតី ទំនាបប៉ែកខាងជើង តំបន់ព្រៃឈើភាគឥសា-ណ្យខេត្តកំពង់ចាម តំបន់ដីសណ្តទន្លេមេគង្គ ព្រៃលិចទឹកបឹងទន្លេសាប និងតំបន់ភាគពាយ័ព្យនៃប្រទេស។ ក្នុង-ចំណោមតំបន់ទាំងអស់ តំបន់បណ្តោយឆ្នេរសមុទ្រ និងទឹកសមុទ្រប៉ែកនិរតី ទំនាបភាគខាងជើង និងព្រលិចទឹកបឹងទន្លេសាបត្រូវបានគេចាត់ទុកជាតំបន់ ដែល-មានអាទិភាពខ្ពស់ក្នុងការអភិរក្សជាងតំបន់ក៏ទៃទៀត។

វេទិការ សំណួរ និងចំលើយ

១. តើមួយណាដែលមិនមែនជាឥន្ធនៈផូស៊ីល?

ក.ប្រេង

ខ.ឧស្ម័ន

គ. អ៊ុយរ៉ាញ៉ូម

ឃ. ធ្យូងថ្ម

២. តើចំលើយណាមួយក្នុងចំនោមចំលើយខាងក្រោមនេះដែលជាមូលហេតុចំបងដែលនាំឱ្យមាននគរូបនីយកម្ម

ក. ប្រជាជនបំលាស់ទីចេញពីកណ្ដាលទីក្រុង

ខ.ប្រជាជនផ្លាស់ទីពីតំបន់ជនបទទៅកាន់ទីក្រុង

គ. ប្រជាជនផ្លាស់ទីចេញពីទីប្រជុំជនទីក្រុង និងប្រជាជនផ្លាស់ទីពីទីជនបទមកកាន់ទីក្រុង

ឃ. ការសំរេចចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីផ្លាស់ទីប្រជាជនទាំងអស់ទៅកាន់តំបន់ទីក្រុង

៣. តើការយកពន្ធលើប្រភេទថាមពលដែលមិនកកើតឡើងវិញអាចទទួលបានជោគជ័យអ្វីខ្លះ?

ក.កាត់បន្ថយការបំពុល ហើយបង្កើននូវការប្រើប្រាស់ធនធានកកើតឡើងវិញ

ខ.តំឡើងនូវតំលៃថាមពលគ្រប់ប្រភេទ

គ. បង្ខំឱ្យឧស្សាហកម្មឈប់ដំនើរការ

ឃ. ដោះស្រាយនូវរាល់បញ្ហាបរិស្ថានទាំងអស់

៤. តើការយកពន្ធលើប្រភេទថាមពលដែលមិនកកើតឡើងវិញអាចទទួលបានជោគជ័យអ្វីខ្លះ?

ក.កាត់បន្ថយការបំពុល ហើយបង្កើននូវការប្រើប្រាស់ធនធានកកើតឡើងវិញ

ខ.តំឡើងនូវតំលៃថាមពលគ្រប់ប្រភេទ

គ. បង្ខំឱ្យឧស្សាហកម្មឈប់ដំនើរការ

ឃ. ដោះស្រាយនូវរាល់បញ្ហាបរិស្ថានទាំងអស់

ចំលើយ: ១.គ ២.គ ៣.ក ៤.ក

កំណាព្យ សំរស់ធម្មជាតិនាដងទន្លេខេត្តស្ទឹងត្រែង(បទពាក្យ៧)

១. ស្ទឹងត្រែងសំបូរដោយធម្មជាតិ
គឺជាមរតកពីដូនតា
ស្រស់ល្អព្រោងព្រាតគួរចេតនា
ជាទីទស្សនារបស់មនុស្សលោក ។

២. មានទន្លេធំចំនួនបួន
សេសានសេកុងបានឈរឈ្មោះ
បើតាមច្បាប់ក្បួនបានចានោះ
ស្រែពករួមរស់នឹងមេគង្គ ។

៣. មានតាំងពីសត្វ និងព្រឹក្សា
ជាទីកំនើតទីសុខុដុម
គង្គា មច្ឆាតពូជពង្ស
ជាទីប្រជុំសត្វទាំងឡាយ ។

៤. បើសិនជាយើងធ្វើដំណើរ
ពពួកបក្សីទាំងហ្វូងហ្វាយ
នោះយើងអាចមើលលំហែកាយ
ហោះហើររាយប៉ាយពេញវេហា ។

៥. ចំនែកនៅតាមដងទន្លេ
ថ្នាំជក់ ឪឡឹក ពោតសព្វសារ
សងខាងដីទេរមានចំការ
មានទាំងផល្លានុផលព្រៃ ។

៦. ក្នុងទឹកក៏មានធនធានដែរ
មានសត្វតូចៗ ពួកសិប្បី
មានពពួកស្លែមានទាំងត្រី
រស់ដោយសេរីគ្មានរំខាន ។

៧.ព្រំដែនខ្មែរ-ឡាវមានសត្វមួយ
នោះគឺត្រីផ្សោតដែលយើងបាន
ឈ្មោះវារញ្ជួយពេញអស់ឋាន
អភិរក្សសុខសាន្តនៅបិតបេរ ។

១០. ផ្ទៃទឹកទន្លេថ្លាល្អះ
ពន្លឺព្រិចៗគួរគ្មាន់គ្មេរ
មិនដែលប្រទះពីមុនទេ
នៅពេលសូរិយេទន់ទាបទៅ ។

១១. កោះខ្សាច់តូចធំប្រៀបដូចជ្រោយ
ទាំងសត្វ ទាំងមនុស្សតែងសំដៅ
ពទ្ធ័ជុំវិញដោយទឹករាក់ជ្រៅ
សំចតឈប់នៅមួយគ្រាសិន ។

១២. ធម្មជាតិស្ទឹងត្រែងល្អប្រណិត
ដូច្នេះត្រូវរៀនពីបំនិន
ទិដ្ឋភាពពិតៗមិនសុបិន
ហើយយើងនឹងមិនបំផ្លាញវា ។

រៀបរៀង និង និពន្ធដោយៈ កញ្ញា គី ណាខ្សែន
និង កញ្ញា រិន សុផាត

ដំណឹងសិក្សា

គម្រោងបណ្តុះបណ្តាលសកម្មជនបរិស្ថាននៃអង្គការសេប៉ា មានបើកវគ្គបណ្តុះបណ្តាលចំនួនពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ដោយលើកទីមួយនៅក្នុងខែមិថុនា និងលើកទីពីរនៅក្នុងខែធ្នូ ។ ចំពោះអ្នកមានចំណាប់អារម្មណ៍ សូមទំនាក់ទំនងមកកាន់ការិយាល័យអង្គការសេប៉ា ។

ជូនចំពោះមិត្តអ្នកអាន

សូមប្រិយមិត្តអ្នកអានទាំងអស់ មេត្តាជួយផ្តល់នូវការិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា ដល់ព្រឹត្តិប័ត្រ "យុវជន និងបរិស្ថាន" របស់យើងខ្ញុំ និងផ្តល់នូវព័ត៌មានផ្សេងៗ ស្តីពីបញ្ហាបរិស្ថាននៅតំបន់របស់លោកអ្នក មកកាន់បណ្តាញសកម្មជនបរិស្ថានយើងខ្ញុំ តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ (៨៥៥)២៣ ៣៦៩ ១៧៩/៨៨១ ៦១៣ ឬអ៊ីម៉ែល newsye@citylink.com.kh ដើម្បីចូលរួមការពារបរិស្ថានយើង ។ យើងខ្ញុំមានក្តីសង្ឃឹម និងសូម អរគុណដល់ការសហការរបស់លោកអ្នក ។ សូមអរគុណ !!!

កំសាន្ត និង សំណើច

ជួយពិចារណាផង.... !..?

វេទិកាចែកជើង (តចប់)

សត្វខ្យង: ខ្ញុំមកនេះមិនមែនមកប្រលងយកចាញ់ឈ្នះជាមួយបងសុភាទន្សាយទេ តែចង់ឱ្យបងជួយរកដំណោះស្រាយវិញ គឺថាអំបូររបស់ខ្ញុំវិញក៏មិនអន់ដែរខាងរឿងបង្កើតកូនចៅ តែនៅមិនអាចបំពេញតាមតំរូវការរបស់មនុស្សបានទៀត។ កាលពីមុនគេរាប់ខ្ញុំជាផ្លូន១ ចំណែកឥឡូវវិញគេចាប់ខ្ញុំថ្លឹង និងដណ្ដើមគ្នាទិញដោយប្រញាប់។ ម្ដេចអញ្ចឹងបងសុភា ?

សុភាទន្សាយ: មកពីមនុស្សខ្វះធនធានទិញសាច់ដូចជា: បងគោ មាន់ ទា ទើបមានការប្រញាប់ទិញបែបនេះ។ រិតតែអាណិតដល់មនុស្សទាំងនោះមួយក៏រិតថែមទៀតហើយ!!

កណ្ដុរ: រូបនាងខ្ញុំក្ដៅក្រហាយណាស់បងសុភា ខ្សែស្រឡាយខ្ញុំស្ទើរតែផុតពូជពីស្រុកទេសហើយ ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំជីវិតពួកខ្ញុំត្រូវស្លាប់ដោយសារការប្រមាថពីមនុស្សរាប់លានក្បាល។ ឥឡូវនេះ សាច់ពួកខ្ញុំកំពុងមានប្រជាប្រិយភាព ចរាចរយ៉ាងគគ្រឹកគគ្រេង និងពេញនិយមបំផុតនៅស្រុកស្រែចំការ។ ដោយឃើញសភាពបែបនេះ ម្ដាយមួយចំនួនអស់កំលាំងកាយចិត្ត ក្នុងការបង្កើតកូនចៅ ព្រោះដូចជាមិនធូរធារសោះ។ តើមានដំណោះស្រាយណាខ្លះសំរាប់ពួកខ្ញុំ ?

សុភាទន្សាយ: ខ្ញុំសូមមិនឆ្លើយតបដោយហេតុតែវាប្រហាក់ប្រហែលនឹងចំលើយរបស់បងឆ្កែ និងបងខ្យងដែរ។ តែសូមផ្ដាំដល់មាតាទាំងអស់សូមកុំបាក់ទឹកចិត្តអី គឺទ្រាំទៅក្រែងលោថ្នាក់លើគេកែទម្រង់។

សុភាទន្សាយបាននិយាយបន្ថែមដើម្បីលើកទឹកចិត្តសត្វទាំងអស់ថា: សូមបងប្អូនកុំបារម្ភណ៍អ្វី ព្រោះខាងរាជរដ្ឋាភិបាលបានចេញច្បាប់យ៉ាងតឹងរឹងចំពោះការអភិរក្សសត្វព្រៃហើយ។ ម្យ៉ាងទៀត កាលណាពួកសត្វយើងផុតពូជអស់ទៅមនុស្សក៏លែងសំលាប់ និងធ្វើបាបយើងទៀតដែរ។

និយាយដល់ត្រឹមនេះ ស្រាប់តែលឺសូរស្នូរជើងមនុស្សដើរមក សុភាទន្សាយភ័យណាស់ក៏ប្រកាសរំសាយវេទិកាកណ្ដាលទី ហើយពពួកសត្វទាំងអស់ក៏នាំគ្នារត់ចែកជើងគ្នា ទៅលំនៅរៀងខ្លួនដោយភ័យខ្លាច។

១ ម៉ឺន ឆ្លងនឹង ១រយ

មានតំណាលដូចតទៅ:

មានបុរសម្នាក់មានចំនេះវិជ្ជាជ្រៅជ្រះអាចដោះប្រស្នា និងពាក្យបណ្ដៅផ្សេង១បាន។ ថ្ងៃមួយ បុរសនេះបានជួបនឹងក្មេងគង្វាលគោម្នាក់ ហើយបាននិយាយប្រាប់ក្មេងគង្វាលនោះនូវចំនេះវិជ្ជារបស់ខ្លួន អួតប្រាប់គ្នាទៅវិញទៅមក:

បុរសមានចំនេះវិជ្ជា: នែ៎ ! ក្មេងឃ្វាលគោ ឯងឃ្វាលគោតែ អីចឹង ឯងប្រាកដជាគ្មានចំនេះវិជ្ជាទេណា? យល់ល្អ ឯងចូលសាលារៀនទៅទើបមានចំនេះដឹង មានចំនេះវិជ្ជា ដូចជាយើង។

ក្មេងគង្វាលគោ: ថ្វីត្បិតតែយើងជាក្មេងឃ្វាលគោមែន! តែយើងនេះមានពាក្យបណ្ដៅមួយដែលអ្នកដ៏ទៃមិនអាចដោះស្រាយបាន បើឯងជាអ្នកមានចំនេះដឹងមែន តើឯងអាចដោះស្រាយរកឃើញទេ?

បុរសមានចំនេះវិជ្ជា: យើងប្រាកដជាឆ្លើយរួច តើសំនួរអ្វីទៅ ?

ក្មេងគង្វាលគោ: បើសិនជាឯងឆ្លើយមិនរួចវិញ តើឯងហ៊ានភ្នាល់ដាក់អី?

បុរសមានចំនេះវិជ្ជា: បើសិនជាឆ្លើយមិនរួចទេ យើងឱ្យឯង១ម៉ឺន ប៉ុន្តែបើយើងឆ្លើយរួចវិញ យើងយកពីឯងតែ១រយរៀលតែប៉ុណ្ណោះ។

ក្មេចគង្វាលគោ: ល្អ ! អញ្ចឹងតើសត្វអ្វីមានជើងពីរ ក្បាលមួយ ភ្នែកពីរលាន? ឆ្លើយមក,,,,,,

បុរសមានចំនេះវិជ្ជា: សត្វអីហ្នឹង?(កំពុងគិតក្នុងចិត្ត) ឥឡូវយើងឆ្លើយមិនរួចទេ យក១ម៉ឺនទៅ។ ប៉ុន្តែយើងសួរឯងវិញ តើនោះជាសត្វអ្វី? ឆ្លើយមក,,,,,

ក្មេងគង្វាលគោ: ចំនែកយើងក៏ឆ្លើយមិនរួចដែរ យក ១ រយទៅ។